

Motion till riksdagen 2025/26:1318

av Petter Löberg och Jessica Rodén (båda S)

Stärkt skydd mot torvbrytning i känsliga våtmarker

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att skärpa lagstiftningen kring torvbrytning, genom att dels införa krav på omprövning av äldre tillstånd, dels utöka stoppregeln i miljöbalken till att omfatta fler våtmarker med klimat- och naturvärden, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

Sverige har under lång tid tillåtit torvbrytning på flera platser, trots att både klimat- och miljöpåverkan är väl dokumenterad. Ett uppmärksammat exempel är Grimsås mosse i Tranemo kommun, där beslut fattats om fortsatt brytning trots stark lokal och nationell kritik. Fallet illustrerar en större problematik: äldre tillstånd som beviljats under mer generösa lagar kan fortfarande gälla, även när dagens lagstiftning och miljömål pekar åt motsatt håll. I fallet Grimsås är dessutom kommunens största privata arbetsgivare påverkad av den närliggande brytningen, vilket är djupt problematiskt.

Torbrytning innebär att våtmarker dräneras, vilket frigör stora mängder koldioxid och metan som legat bundna i marken under tusentals år. Enligt Naturvårdsverket släpper utdikade torvmarker i Sverige ut ungefär **13 miljoner ton koldioxid-ekvivalenter per år** – motsvarande omkring en fjärdedel av de totala svenska växthusgasutsläppen.

Torv som används till odlingssubstrat är särskilt problematisk ur klimatsynpunkt eftersom nästan all lagrad kol frigörs inom 10–15 år.

Utöver klimatpåverkan förstörs viktiga ekosystem. Våtmarker fungerar som naturliga kolsänkor, vattenrenare och livsmiljö för ett stort antal hotade arter. När dessa bryts bort förlorar vi biologisk mångfald och viktiga ekosystemtjänster som är svåra eller omöjliga att återskapa fullt ut.

Lagstiftningen har delvis redan utvecklats i rätt riktning. Miljöbalkens stoppregel (9 kap. 6 g §) förbjuder torvbrytning i våtmarker med höga natur- eller kulturvärden. Problemet är att många tillstånd beviljats före denna regel och därmed undgår dagens krav. Dessa tillstånd kan gälla i årtionden och hindrar en nödvändig omställning.

För att möta Sveriges klimatmål och internationella åtaganden behövs därför skarpare lagstiftning:

- **Omprövning av äldre tillstånd:** Torvtäkter som beviljats innan stoppregeln infördes bör tvingas provas på nytt enligt dagens regelverk.
- **Utökad stoppregel:** Stoppregeln bör breddas till att även omfatta våtmarker som har höga klimatvärden (kolinlagring), inte enbart natur- och kulturvärden.
- **Stärkt återställningsplikt:** Verksamhetsutövare ska åläggas tydligare krav på återvätnings- och naturrestaurering efter avslutad brytning.

En sådan lagändring skulle ge en rättvisare och mer modern reglering, där klimat och biologisk mångfald vägs lika tungt som andra samhällsintressen. Den skulle också återupprätta allmänhetens förtroende för miljöbalkens tillämpning.

Sverige har högt ställda klimat- och miljömål. Att fortsätta tillåta torvbrytning i känsliga våtmarker är oförenligt med dessa mål. Det är därför hög tid att ta nästa steg i lagstiftningen och fasa ut torvbrytningen genom tydligare reglering.

Petter Löberg (S)

Jessica Rodén (S)